

ПОРТРЕТИ ВОЛИНСЬКИХ ПОЛКОВОДЦІВ

ДАНИЛО ГАЛИЦЬКИЙ

У 1205 році настав період сорокалітньої громадянської війни, Волинь та Галичина, об'єднані князем Романом, знову розділились на два величкі князівства. Галицькі бояри намагались утвердитись на Волині, подаючи допомогу її ворогам. Діти Романа Данило та Василько були ще малими й не могли протистояти боярському наступу. Дійшовши зрілих літ, вони розпочали боротьбу за відбудову Галицько-Волинської держави. Населення Волині було дуже прив'язане до своєї династії і всіляко допомагало Романовичам утвердитись у рідній землі.

Здобуваючи Володимир, Берестя, Луцьк, Пересопницю, дружина молодого волинського князя Данила разом з воїнами інших руських земель брала участь у битві на р. Калці 1223 р. Літописець відзначає героїзм 22-річного волинського князя: «Данило був поранений у груди, але не відчував ран на тілі, бо був молодий і сильний».

Повернувшись у рідну Волинь, залікувавши рани, Данило разом з братом Васильком закінчує об'єднання Волинської «отчини» і береться за Галицьку. Претензії на Галич пред'являли чернігівські князі, але головним суперником була Угорщина, яка переманила на свій бік частину бояр і намагалась

утвердитись в Галичині. Данилові лиш за третім разом вдалося здобути галицький престол. Було це 1238 року. Літописець напише: «Данило сів на столі свого батька і на честь перемоги поставив на Німецьких воротах свого прапора».

Об'єднуючи батьківську «вотчину», Данило давав відсіч усіляким спробам загарбання руських земель. Так, 1237 року дружинники Данила завдали нищівної поразки німецьким рицарям, що захопили порубіжне волинське місто Дорогочин.

Головний же ворог чекав волинського полководця ще попереду. Готуючись до зустрічі монголів, які вже захопили північноруські землі, Данило відправився в Угорщину для встановлення союзу. Саме в цей час монголи, здобувши Київ, підступили до Галицько-Волинського князівства. Не всі волинські міста вдалося здобути Батисвим ордам. Безсилим виявились спроби штурму новітніх волинських фортець Крем'янець і Даниліва. Але, як і інші руські князі, Данило змушений був прийняти монгольське підданство. Тільки таким способом Данило врятував свою державу від руїни.

Монголи ще не раз приходили у Данилові володіння. Спочатку на Волинь завітав воевода Куремса, але князі

війська його розбили. Пізніше з великим військом з'являється другий воевода Бурундай, ніби для укладання миру. Але увійшовши в край, наказав щоб князі самі зруйнували укріплені міста. Так було знесено стіни Володимира, Луцька, Крем'янца, встояв тільки добре укріплений Холм. Галицько-Волинська Русь останньою серед руських земель і князівств потрапила під владу Золотої Орди.

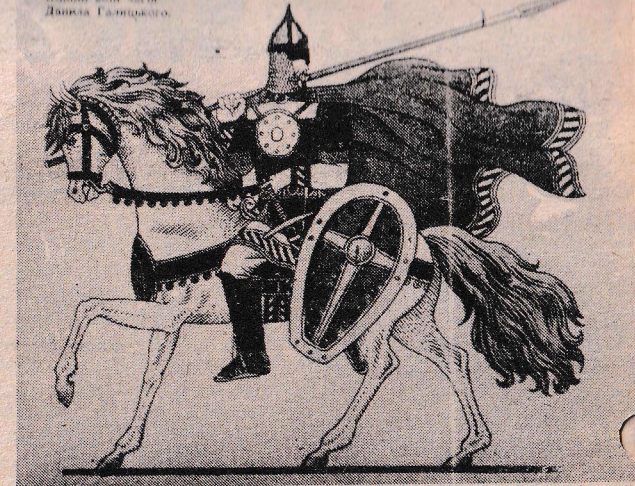
У часи боротьби з монголами доводилось давати відсіч й іншим нападникам. 17 серпня 1245 р. біля порубіжного галицького міста Ярослава військо Данила розбило угорське військо на чолі з досвідченим полководцем Філіппом, що намагалось посадити на Галицький стіл чернігівського князя Ростислава. У цій битві, що стала найбільш ушлявленою у воєнному житті князя Данила, відзначились ратники його брата Василька та воеводи Андрія. Перемога над угорцями зробила їх союзником Данила. У 1248 р. воїни короля Бели та галицько-волинського князя здійснили похід до Австрії. Від літописців до нас дійшов опис єдиного відомого серед тогочасних князів, парадного військового одягу, що був на Данилові: «Сам Данило їхав поруч з королем, за руським звичаєм одягнений. Кінь під ним був на диво, сідло з паленого

золота, стріли й шабля оздоблені золотом і іншими гідними прикрасами, каптан на ньому був з грецького оловіру (золотої парчі), обшитий широким золотим мереживом, чоботи з зеленого сніп'яну, шиті золотом».

Дійшли до нас і описи князя Данила в поході, з яких дізнаємось, що головними військовими силами у нього були піхотинці (пешці). А в часи, коли на стороні ворога виступали великі сили рицарів, то до них придавалась кіннота. Так, у похід під Ярослав йшли князі «с коньники и пешьци». Були у Даниловому війську й паймані сили, головним чином половці.

Зустрічаючись у бою з різними ворогами, галицько-волинські полководці переймали у них секрети військового мистецтва та спорядження. Під час одного закордонного походу Данил спеціально спорядив свій полк татарським озброєнням: «намеди же дивьяшеся оружью татарскому».

Надавав великої уваги Данило і моральній підготовці військ у поході, передбачаючи можливість зустрічі з ворогом, князь закликав не боятись татар «аще сами будуть татарове, да не внидеть ужас во сердце ваше».

Оточували князя обдаровані воєначальники Дем'ян, Андрій, Мирослав. Сам же Данило, як вказує літописець, був знавцем «воинского чина», якому «на ратях обичай... есть».

Князь Данило став найбільшою постаттю Галицько-Волинської держави. Він зумів об'єднати землі Галицько-Волинської Русі і відбити неодноразові виступи ворогів зі сходу та заходу. При князеві Галицько-Волинська держава продовжувала займати видне місце в ряду перетворених країн Європи. Її міста викликали захоплення іноземців, а воїнів знали в Ризі, Братиславі та інших європейських містах. «Руський бій» набув широкої заслуженої слави. Тісні зв'язки з За-

ходом говорили про авторитет Галицько-Волинської держави. 1254 року Данило приймає корону й королівські інсигнії (скіпетр та інші знаки влади) з рук папського легата Онізо. Трудом свого життя він відбудував державу свого батька Романа і поклав основи під її дальший розвиток.

В історію князь Данило увійшов під іменем Галицького, хоча був уродженим волинянином, значний відрізок часу провів на Волині, де застимував прекрасне місто-фортецю Холм, яке стало столицею його держави. Саме звідси він відправився на останні свої битви хворим, майже втративши віру у перемогу. 1264 року визначного волинського полководця не стало. Помер він і був похований в улюбленому Холмі.

Олександр БУЛИГА,
науковий працівник
обласного краєзнавчого
музею.